

**Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение
«Можайская средняя общеобразовательная школа»**

«Рассмотрено» на заседании МО учителей гуманитарного цикла Протокол № <u>1</u> от « <u>30</u> » <u>09</u> 2023 г. руководитель МО <u>Иванова Д-Х. Б-Д.</u> / <u>Иванова Д-Х. Б-Д.</u> /	«Согласовано» заместитель директора по НМР <u>Ганжурова Д.С.</u> /Ганжурова Д.С./ « <u>01</u> » <u>сентября</u> 2023г.	«Утверждаю» Приказ № <u>616</u> от « <u>01</u> » <u>09</u> 2023г. директор МБОУ «МСОШ» <u>Цыбиков Э.Б.</u> /Цыбиков Э.Б./
--	---	--

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

по родной (бурятской) литературе
(указать предмет, курс, модуль)

Класс 9

Количество часов в год 68

Учитель Ганжурова Дарима Солбоновна

Можайка
2023

1. Тайлбари бэшэг

Тус хүдэлмэри хадаа Россиин Федерациин Хуралсалай министерствын тогтоолнууд дээрэ үндэһэлжэ зохёогдоһон, творческоор хэрэглэхэ гэнэн удхатайгаар байгуулагдаһан туршалгын программа болоно.

Гэхэтэй хамта арадай аман зохёол аман үгын, уран һайханай литература бэшэмэл үгын искусство, тиимэүүэ уран зохёол зохёоходоо уран хурса, шэмэг удхатай үгэ гол түлэб аргуудай нэгэн болоно гэжэ һурагшадта хододоо һануулжа байха гэжэ программа зохёогшо дурадхана.

Нүгөө талаһаа, уран зохёол хүн тухай, тэрэнэй доторой байдал, хүниие тойрон байһан оршон байдал, байгаали, хүнэй ажабайдал, арад зоной ажаамидарал г.м. тухай зохёогдоһон байдаг. Бодото юумэнүүд, үнэн болоһон үйлэ хэрэгүүд, бодото байдал уран зохёолой, уран һайханай литературы үндэһэн боложо хэрэглэгдэдэг. Уран зохёолшо бодото байдал дээрэ үндэһэлжэ, тэрэниие уран гоё болгожо, ном соогоо уран һайханаар, гоёор зохёогдоһон байдал бии болгожо, энэ байдалынь үнэн бодото байдалда адлирхуу байдаг. Тиимэһээ һурагшадта ойлгуулха шухала гэжэ хараалагдана.

Уран һайханай литература гү, али уран зохёол шудалан үзэлгын гол зорилгонууд гэбэл:

- уран һайханай литература хүнэй, хүн түрэлтэнэй ажамидаралда тусхай һуури эзэлдэг, тэдэнэй хүгжэлтэдэ айхабтар ехэ удха шанартай гэжэ ойлгуулха;
- уран һайханай литература шудалан үзэлгэ хадаа түрэл арадайнгаа ба бэшэшье арадуудай соёл болобосорол, ёһо заншал ойлгожо абалгын тусгаар арга гэжэ ойлгуулха;
- искусствын этико-эстетическэ компонент байгуулха гуманитарна ойлгосонууды тайбарилжа үгэхэ;
- уран зохёол уншаха дуратай болгохо, гоё һайханиие наринаар ойлгодог мэдэрэл хүмүүжүүлхэ;
- бодото байдал, ажабайдал ба искусство, оршон тойрониие зүбөөр сэгнэжэ, тэдэндэ үнэтэй сэнтэйгээр хандахые һургаха;
- аман ба бэшэмэл хэлэлгэдэ һургаха, тэрэниие хүгжөөхэ;
- һурагшад уран һайнаы зохёол зүбөөр, хүсэд дүүрэнээр хадуужа абаха, шэнжэлжэ, сэгнэжэ һураха гол түлэб теоретико-литературна, эстетическэ ойлгосонуудтай болохо ёһотой.

Уран һайханай литература зүбөөр, хүсэд дүүрэнээр, гүнзэгыгөөр ба өөрынгөө ажамидаралда туһатайгаар ойлгожо абахын тула һурагшадые ойлгомжын аппараттай бологохо. Ушар иимэһээ программа дотор литературы теоридо онсо анхарал хандуулагдана.

Тус программа класс бүхэндэ литература үзэлгын гол шэглэлнүүд тодорхойлжо үгэнэ гэбэл иимэ:

- 5-дахи класс –литературна уншалгаһаа литература шэнжэлэн үзэлгэдэ шэлжэн оролго;
- 6-9-дэхи классууд- уран һайханай литературе үгын искусство гэжэ шэнжэлэн үзэлгэ;
- 10-11 классууд- уран һайханай литература шэнжэлэн үзэхэдөө, историко –культурна ба историка – функциональна талыень баримталалга болоно.

Һурагшадые литература үзэлгын талаар һургахын тула ямар зорилгонууд табигданаб гэбэл иимэ;

- 5-8-дахи классуудта- эстетическэ анализ хэжэ һургалга;
- 9-дэхи класста – текстнүүдэй удха зүбөөр гаргажа һургалга;
- 10-11-дэхи классуудта –уран зохёолшын уран һайханай оршон байдал түүхэ ба соёлой талаһаань ойлгожо абалга.

Тус программа соо һурагшад гол түлэб иимэнүүд онол шадабаритай болохо гэжэ хараалагдана:

- үзэг бэшэгэй талаар зүбөөр, алдуугүйгөөр ба удхатайгаар (удхынь ойлгожо) уншаха оньһон аргатай, дадалтай болохо (5-7классууд);
- уран хурсаар уншаха шадабаритай болохо (5-11классууд);
- уран зохёолые сюжетно- композиционно нэгэдэл гэжэ хадуужа абаха (5-6 классууд);
- уран зохёол дотор авторыень, тэрэнэй зохёол соо зураглагдаһан геройнуудта ба үйлэ хэрэгүүдтэ, ушарнуудта уншагшадта хандалгы ойдлгожо абаха(5-9классууд);

- уран зохёол соохи этическэ, социально-историческа ба нравственно- философско проблематика илгаруулха шадабаритай болохо (9-11классууд);
 - уран зохёолой жанр болон родто хубаардагые ойлгожо элирүүлхэ шадабаритай болохо (5-6 классууд);
 - Уран зохёолой хэлэнэй эстетическэ үүргэ дүүргэдэгые, тэрэнэй жэжэ тодорхойлолгонуудые анхарха, ойлгожо абаха шадабаритай болохо(5-9классууд);
 - уран зохёолые ба тэрэнэй хубинуудые хаба соогоо бээ даагаад анализ хэхэ шадабаритай болохо(8-11классууд);
 - уран зохёолые соёл болон ёно заншалтай холбожо, тайлбарилха шадабаритай болохо (9-11классууд);
 - диалог ба монолог зүбөөр хэрэглэжэ, хэлэжэ шадаха болохо(5-11классууд);
 - элдэб янзын бэшэмэл ажалнуудые бүтээхэ шадабаритай болохо(5-11классууд);
 - шэнжэлэлгын ажалнуудые хэхэ шадабаритай болохо (8-11классууд).
- Эндэ нурагшадта хуушан программада үндэһэлэн табигдаһан гол эрилдэнүүд үгтэнэ.

2. Программын байгуулга ба удха(68 саг)

Оролто хэшээл. Литература, тэрэнэй хүнэй сэдхэлэй байдалда оруулдаг үүргэ. Уран зохёол – үгын уран найхан.

XVIII-XIX зуун жэлнүүдэй буряад арадай бэшэмэл зохёолнууд. «Тобчи домуг» гэжэ бэшэмэл зохёол тухай. Буряад арад зоние гэгээрүүлхэ ажаябуулга. Александр Игумнов болон бусад гэгээрүүлэгшэд тухай.

XX ЗУУН ЖЭЛЭЙ 1-дэхи ХАХАДАЙ БУРЯАД УРАН ЗОХЁОЛ

Уянгата болон уянгата-үргэлжэлһэн зохёол. **Мүнхэ Сарьдаг** (Будажаб Цыренович Найдаков) «Саянам», «Саяандаа». **Д. Дашинамаевай** зохёохы зам тухай. «Тоёон» гэхэн шүлэг тухай.

«Тоёон», «Мүнхэ Нарьдаг». Шүлэгэй ритм. **Ц.Галсанов** «Табан таанараа магтанам», «Хэнгэргэ».

XX ЗУУН ЖЭЛЭЙ 2-дохи ХАХАДАЙ БУРЯАД УРАН ЗОХЁОЛ

Д. Батожабай «Багшашни хэн бэ?» (8ч.)

Класһаа гадуур уншалга (2ч.)

М. Самбуев «Минии таабай», «Найн даа, Урбаан таабай» гэхэн шүлэгүүд.

Н. Дамдинов «Декабристын бэхэлиг» (7ч.)

Ц.Галанов «Саран хүхы» (7ч.)

Ч.-Р. Намжилов «Арбан табанай харын толондо...» гэхэн статьятай танилсалга. «Монголой дэбтэрһээ» («Монгол ороной морид хурдан»), «Сагаан үнгэ найхан», «Урилдаан дээрэ» шүлэгүүдэй удха болон уран аргууд. (2ч.)

Класһаа гадуур уншалга. Ш. Нимбуев «Эхын юрөөл» (1ч.)

Ц.-Д. Хамаев «Ута намарай сэсэг» (9ч.)

Класһаа гадуур уншалга. Б.Ябжанов «Эхэ шоно» (2ч.)

Д.-Д. Мункоевой намтар, зохёохы зам. «Эхэ тухай дуун». Уянгата-үргэлжэлһэн зохёол (2ч.)

М. Осодоев «Ууган хүбүүн» (6ч.).

Б. Шойдоков. «Дайсанай ара талада» (9ч.)

Б.Эрдынеев «Хазаар хара нахал» (4ч.)

Класһаа гадуур уншалга. Ц. Шагжин «Будамшуу» (1ч.)

3. Буряад литературынын хэшээлдэ, нурагшадай наһандань тааруулжа, мэдэсэ, шадабариды табигдаха гол эрилтэнүүд.

Нурагшад гол түлэб иимэ юумэнүүдые мэдэхэ ёһотой:

- уншажа байсан зохёолойног автор тухай номой нэрын удха тайлбарилга;
- уран зохёолшоной намтарһаа тон шухала мэдээнүүдые;
- уран зохёолнуудай текстнүүдые;
- шудалан үзэжэ байсан зохёолой герой болон гол үйлэдэгшэ нюурнууд тухай, зохёол соохи шухала үйлэнүүдые мэдэхэһээ гадна, тэдэнэй хоорондохи харилсаа холбоонуудые, типическэ удха шанар;
- уран зохёол бэшэхэ гол шухала аргууд, зураглалай янзунууд, зохёолой темэ, идея, гол удха, уран зохёолой героинууд, сюжет, литературна теориһоо ойлгосонуудые;
- байгуулгын (композициин) шухала онсо янзунуудые, хэлэнэй зураглан тодорхойлго арга хэрэгсэлнүүдые;
- программын эрилтын ёһоор сээжэлдэһэн шүлэгүүдые, эпическэ зохёолой хэһэгүүдые;
- литературна зан абари (характер), литературна тип, романтизм, реализм гэхэн ойлгосонуудай шухала шэнжэнүүдые.

Һурагшад нимэ юумэнүүдые хэжэ шадаха ёһотой:

- уран зохёолшын зохёол соогоо бшэхэн уран зураглалые хөөрөжэ;
- уран зохёолшын зураглан зурагыг ухаан бодолдоо, сэдхэлдээ бии болгожо;
- үзэжэ байсан зохёолой гол шухала үйлэнүүдые (эпизодуудые), үйлэдэгшэ нюурай хэлэнэн үгэ, хэрэг бусад олон юрын үйлэнүүдһээ илгажа;
- зохёол соохи үйлэнүүдэй болоһон шалтагааниие, сагыг, тэрэнэй хойшолонгыг элирүүлжэ;
- үзэжэ байсан зохёолой хэлэнэй уран аргуудые байгаалиин зураглалнуудые текст сооһоо илгажа;
- зохёолой идеяг болон уран һайханай талыг харуулалгада сюжетдэй зүйлнүүдэй (үйлыг хүгжэлтын эхин, үйлыг уялдалга, үйлыг хүгжэлтын эгээл дээдэ шата) үүргэ болон гол проблематика элирүүлжэ;
- үзэгдэжэ байсан зохёолнуудай байгуулгын (композициин) зүйлнүүдые илгажа;
- зохёолой удха задалан харуулхадаа, геройн үүргэ ба геройдо үгэхэн авторай сэгнэлтэ эли тодо болгожо;
- зохёолой героинуудай өөр өөрын ба бултандань хабаатай шэнжэнүүдые тодорхойлон, характеристикэ үгэжэ, тэдэндэ авторай ямараар хандажа байһыг элирүүлхэ зорилготойгоор героинуудые зэргэсүүлжэ;
- уран зохёолнуудай текст лирическэ, эпическэ, драматическа жанрай байһаарнь тэдэниенг хараадаа абажа, тодоор, уранаар уншажа;
- уран зохёолой героинуудта характеристикэ үгэхэ сложно түсэб табижа;
- үзэжэ байсан зохёолой героинууд тухай, тэдэндэ авторай ямараар хандажа байһыг хараадаа абан, һурагша бүхэнэй, бүхы һурагшадай зэргэсүүлһэн аман гү, али бэшэмэл өөрын бодомжолготой сочинени(сочинени- рассуждени) зохёожо;
- монологическа хэлэлгэ һайнаар хэрэглэжэ, өөрынгөө һанамжа ойлгосотойгоор хэлэжэ, тэрэнээ ойлгуулжа, баримталжа, хамгаалжа;
- түсэб табижа, тэрэ тоодо тезиснэ түсэб, мүн литературно-критическэ статьянуудаар конспект бэшэжэ;
- нэгэ гү, али хэдэн материалнууд дээрэ үндэхэлэн, литературна темээр элидхэл, соносхол(сообщени) гү, али реферат бэлдэжэ;
- үзэхэн зохёолоор гү, али хэдэн зохёолнуудаар проблемнэ шэнжэтэй аман ба бэшэмэл бодомжолготой сочинени (сочинени-рассуждени), тэрэ тоодо зэргэсүүлһэн характеристикэ зохёожо, мүн литературна ба публицистическэ темэнүүдээр бодомжолготой сочинени зохёожо;
- литературын асуудалнуудаар бэшэхэн хүдэлмэринүүдээр тезиснүүдые ба конспектнүүдые табижа;
- бээ даагаад, уншанан номоор, хараһан кинофильмүүдээр, теледамжуулгануудаар, зүжэгүүдээр уран зурагуудаар, шагнаһан хүгжэмөөр рецензи гү, али һанамжа бэшэжэ;
- уншанан номой справочна аппарат, мүн литературна терминүүдтэй словарь, шэнэ толинуудые хэрэглэжэ.

9-дэхи классай һурагшадай мэдэсэ, шадабаридыг табигдаха шухала эрилтэнүүд.

Нурагшад иимэнүүд юумэ мэдэхэ ёһотой:

- литература ажабайдал хоёрой хоорондохи холбоо;
- уран зохёолшоной намтарһаа тон шухала мэдээнүүдые;
- уран зохёолнуудай текстнүүд;
- сюжет, байгуулгын (композициин) онсо янзануудые;
- үзэгдэһэн зохёолнуудай гол үйлэгдэшэ нюурнуудай типическэ удха шанар;
- литературна зан абари (характер), литературна тип, реализм гэһэн ойлгосонуудай шахала шэнжэнүүдые.

Нурагшад иимэнүүд юумэнүүдые шадаха зэргэтэй:

- уран зохёолнуудые, тэдээн сооһоо хэһэгүүдые, сээжэлдэһэн зохёолнуудаа тодо уранаар уншажа;
- уран зохёолой идейнэ ба уран һайханай өөрсэ маягыг хараадаа абан, уран зохёол шүүлбэрилжэ;
- эпос, лирикэ, драма гэһэн литературна зохёолой ямар жанрай байһые элирүүлжэ;
- сюжетэй, байгуулгын зүйлнүүдэй, образуудай ба зураглан тодорхойлохо хэлэнэй арга боломжонуудай системнэй идейнэ ба уран һайханай үүргэ тодорхойлохо;
- зохёолой удха задалан харуулхада, геройн үүргэ ба геройдо үгэһэн авторой сэгнэлтэ эли тодо болгожо.
- монологическа хэлэлгэ һайнаар хэрэглэжэ, өөрынгөө һанамжа ойлгосотойгоор хэлэжэ, тэрэнэ ойлгуулжа, баримталжа, хамгаалжа;
- түсэб табижа, тэрэ тоодо тезиснэ түсэб, мүн литературно – критическэ статьянуудаар конспект бэшэжэ;
- нэгэ материал дээрэ үндэһэлэн, литературна темээр элидхэл, соноскол (сообщение) гү, али реферат бэлдэжэ;
- бэеэ даагаад, уншаһан номоор, хараһан фильмээр, теледамжуулгаар, зүжэгөөр рецензи гү, али һанамжа бэшэжэ;
- һуралсалай элдэб түхэлэй словарьнууд ба справочнигуудые хэрэглэжэ.

1. Нурагшадай аман харюунуудые сэгнэлгэ

Грамматикаар нурагшадай мэдэсэ, шадабари, дадал элирүүлхэ аргуудай нэгэн хадаа аман асуудал болоно.

- Нурагшадай аман харюу сэгнэхэдээ, иимэнүүд юумэнүүдтэ анхаралаа хандуулха:

- харюунь зүб гү, дүүрэн гү;

Үзэһэн материалаа хэды шэнээн ойлгооб;

- үгэ хэлээ хэр зэргэ зүб найруулжа харюусанаб;

- мэдүүлэлнүүдые һайнаар зохёожо, мэдүүлэлнүүд соо сэглэлтын тэмдэгүүдые зүбөөр табижа үгэнүүдые алдуугүйгөөр бэшэжэ, грамматическа шүүлбэри зүбөөр хэжэ шадана гү;

Нурагшын өөрын зохёолон мэдүүлэлнүүдэй стиль зүб гү.

Аман харюунуудые сэгнэхэдээ, иимэ эрилтэнүүдые баримталха:

«**5**» сэгнэлтэ, хэрбээ нурагшын шудалан үзэһэн материала хүсэд дүүрэнээр мэдэхэ, тодорхой һайнаар найруулжа, хэлэн тухай йолгосонуудта зүб тодорхойлогуудые үгэжэ, һанамжаяа үндэһэ баримтатай болгожо, өөрынгөө зохёолон жэшээнүүдые харуулжа, материалаингаа удаа дараа алдангүй, литературна хэлээр, эли тодоор дамжуулжа шадаха байхадань табижа.

«**4**» сэгнэлтэ, хэрбээ нурагшын харюу «**5**» сэгнэлтэдэ табигдадаг эрилтэнүүдые хангамаар аад, зүгөөр 1-2 алдуутай, багшын ажаглаһанай хойно, тэрэнэ өөрөө заһажа, найруулан хэлэхэдээ, удаа дараагай ба хэлэнэй 1-2 алдуу гаргаһан байхадань табижа.

«**3**» сэгнэлтэ, хэрбээ нурагшын темнэй гол зүйлнүүдээр мэдэхэ ба ойлгохо байһанаа харуулһан, теэд материала хүсэд дүүрэн бэшээр найруулһан ойлгосонуудай, тодорхойлоодо гү, али дүримүүдэй формулировкадо тодо бэшэ зүйлнүүдые гаргаһан, һанамжануудаа үндэһэ баримтатай болгожо

ба өөрынгөө жэшээнүүдые үгэжэ шадаагүй, материала удаа даагүйгөөр найруулхан, хэлэнэй талаар алдуунуудые гаргаһан байхадань табиха.

«2» сэгнэлтэ, хэрбээ хурагша үзэһэн материалайнгаа ехэнхи хубиие мэдэхэгүй, тодорхойлгонуудай ба дүримүүдэй формулировкадо удхыень хазагайруулхан, материала ойлгожо ядангяар, гуримгүйгөөр найруулхан байхадань табиха.

«1» сэгнэлтэ, хэрбээ класстаа шудалан үзэжэ байһан материала хурагшын оройдоо мэдэхэгүй гү, али ойлгохогүй байһанаа харуулхадань табиха.

Хангалтатай сэгнэлтэ «5», «4», «3» нэгэ доро үгтэһэн харюугай түлөө (хурагшын бэлэдхэл шалгалгада тусхай саг үгтэһэн байхадань) табигдахаһаа гадна, мүн таһалдаһан, бүхэли урогой турша соо хурагшын үгэһэн хэдэн багашаг харюунуудай түлөө хамтаруулан табигдаха.

Зохёолго сэгнэлгэ

7-9-дэхи классуудай хурагшад зохиолго соогоо ямар шадабари, дүршэл харуулха ёһотойб гэхэдэ:
-зохиолгын түсэб зүбөөр (удхын болон найруулгын талаһаа) зохиохо.;

- зохиолгын темэдэ хүсэд, дүүрэн харюу үгэхэ;

-һанал бодолоо зүбөөр харуулха (үндэһэн баримтатай, тобшололтой байха ёһотой).

Хурагшын зохиол сэгнэхэдээ, тэрэнэй удха, байгуулга, үгын баялиг (толи, найруулал), грамматикын дүрим зүбөөр хэрэглэлгэ, алдуугүйгөөр бэшэлгэ г.м. ушарта анхараалаа хандуулха. Тиихэдээ эдэндэ сэгнэлтэ зүбөөр үгэхэ. Зохиолгын удха сэгнэхэдээ, темэ гүйсэд харуулаа гү, бүхы материал зүбөөр хэрэглэгдээ гү, бэшэһэн юумэн зүб гү, бэшэһэнээ баталһан ямар материал хэрэглээб гэхэ мэтэ асуудалда анхаралаа хандуулха. Зохиол шүүмжэлхэдээ, балар һанал бодол, дутуу бэшэлгэ, хэрэгтэй материал орхилго, оло дахин дабталга гэхэ мэтэдэ анхараа хандуулха.

Зохиолгын байгуулга удаа дараалһан, урда хойно ороогүй, бэшэгдэһэн үйлэ хэрэгүүд хоорондоо нягта холбоотой байха ёһотой.

Зохиолгын хэлэ шүүмжэлхэдээ, үгын найруулга, мэдүүлэл соо хэлэнэй уран арга зүбөөр хэрэглэлгэ болон найруулал анхарха.

5-9 –дэхи классуудта зохиолго сэгнэхэдээ, иимэ эрилтэ баримталга:

«5» сэгнэлтэ темэдэ сэхэ, дүүрэн харюу үгэһэн, литературна материал хурагшын гүнзэгыгөөр ойлгожо, мэдэжэ хэрэглэһые харуулһан, бэшэгдэһэн ушарта сэгнэлтэ үгэжэ шадаһан, һанал бодолойнгоо бээе даангиие харуулһан, үгэ шэлэн абалга ба мэдүүлэл байгуулгада алдуугүй, тодо хурсаар ба уран һайханаар найруулагдаһан, бэшэгэй дүримдэ алдуугүй бэшэгдэһэн зохиолгын түлөө;

«4» сэгнэлтэ литературна материал хурагшын һайн мэдэһэн, һанал бодолоо удаа дараа үндэһэ баримтатайгаар найруулжа, шухала хэрэгтэй тобшолол ба хамтадхал хэжэ шададагые харуулһан, зүб литературна хэлээр бэшэгдэһэн аад, 2-3 найруулалай алдуутай, 3-һаа дээшэ бэшэ бэшэгэй дүримэй, сэглэлтын тэмдэгээр 3-һаа дээшэ бэшэ алдуутай байһан зохиолгодо;

«3» сэгнэлтэ темэдээ гол түлэб тааруу аад, хурагшын схематична харюу үгэһэн, үгышые һаа фактическа материал найруулгадаа, зарим тодо бэшэ зүйл гаргаһан гү, али зохиолгодоо удаа дарааень эбдэһэн, 3-4 найруулалай алдуу хэһэн, 6-һаа дээшэ бэшэ бэшэгэй дүримэй, сэглэлтын тэмдэгээр 6-һаа дээшэ бэшэ алдуу гаргаһан зохиолгодо;

«2» сэгнэлтэ темээ хурагшын ойлгоогүй гү, али литературна материал мэдэхэгүй байһанай харуулһан, 5-6-һаа дээшэ найруулалай алдуутай байһан, «3» бэшэгэй дүримэй, сэглэлтын тэмдэгээр 7-8 -һаа дээшэ алдуутай байһан зохиолгодо табиха.

4. Тематическа түсэб

№	Хэшээлэй сэдэб	Сагай хубаари		ЭОР
		Хамта	Шалгалтын хүдэлмэри	
1.	Оршол	1		https://buriad.xelen.com/backend/web/burlang/default/info?id=7
2.	XVIII - XIX зуун жэлнүүдэй буряад арадай бэшэмэл зохеолнууд	2	1	
3.	XX зуун жэлэй 1 – дэхи хахадай буряад уран зохеол	6	1	
4.	XX зуун жэлэй 2 – дохи хахадай буряад уран зохеол	59	1	
		68	3	

Бурагшадай хэрэгсэлнүүд:

1. Буряад литература: 9-дэхи класста үзэхэ ном. «Буряад литература» С.А. Ошорова, Д.Б. Цыденов, 2018.
2. Буряад литератураар тестнууд.
3. «Булагай эхин» үхибүүдэй хрестомати: Улаан-Үдэ «Бэлиг», 2008он

2. Багшын методическа хэрэгсэлнүүд:

1. «Буряад хэлээр, уншалгаар, буряад литератураар бурагшадай мэдэсэ, шадабари, дадал сэгнэхэ эрилтэ», Д.Ц. Жапова, С.Г. Жапова, 2007
2. Сборник сценариев уроков бурятского языка и литературы. - п. Усть-Ордынский, 2007
3. Буряад литература. 7-дохи класс. Методическа дурадхалнууд. С.А. Ошорова, Д.Б. Цыденов 2018.
4. Буряад хургуулийн программа. Буряад литература, Улаан-Үдэ «Бэлиг», 2009.
5. Батоев Б-Д Б, Доржиев Д-Н Д, Балданов С.Ж, Ошоров С.Г, Патаева В.Д «Буряад хэлэн болон литератураар дунда хургуулийн хуралсалай заршам» Улаан-Үдэ «БГУ», 2004
6. Будаев С.Д, Жанчипова Ц.С, Буряад литература 5 класста үзэхэ ном: Митупова Д.Х, Улаан-Үдэ «Бэлиг», 2011.
7. Буряад литератураар тестнууд.
8. Дареева О.А, Богомоллова О.И, «Путешествуем по Бурятии» Улаан-Үдэ «Бэлиг», 2010.
9. Махатов В.Б «Буряад уран зохёол зааха методико»
10. Номтоева-Дансаранова Ц.Ц «Алтан гурбан үгэ» Улаан-Үдэ «Бэлиг», 2010.
11. 8.Портредүүд. 9.Планшедүүд.
12. 10.Санжадаева Г.С «Новые технологии на уроках литературы»
13. Научно методическое пособие ., Улан-Удэ «Бэлиг», 2006
14. 11.Санжадаева Г.С «Методика анализа художественной прозы» Улан-Удэ, 2008г.
15. 12.Санжадаева Г.С, Пашина Н.В, Казарцева И.В «Уроки литературы в современной школе на основе педагогических технологий» Улан-Удэ, 2007г
16. 13.Хрестоматия « Булагай эхин»
17. 14.Шагдаров Л.Д, Хомонов М.П, «Буряад, ород оньһон, хошоо үгэнүүд» Улаан-Үдэ «Бэлиг», 2008.
18. 15.Буряад хэлэ үзэхэ сахим (электронно ном) 2 хуби

3. Сахим юртэмсын хэрэгсэл:

1. <https://burvadxelen.com/backend/web/burlang/default/index>
2. <https://burlang.ru/>
3. <https://nomoihan.com/>